

AVIZ

**referitor la proiectul de Ordonanță de urgență privind încetarea
consecințelor hotărârilor de condamnare pronunțate pentru
infrațiuni săvârșite din motive politice, precum și ale
măsurilor administrative abuzive**

**Analizând proiectul de Ordonanță de urgență privind
încetarea consecințelor hotărârilor de condamnare pronunțate
pentru infrațiuni săvârșite din motive politice, precum și ale
măsurilor administrative abuzive, transmis de Secretariatul General
al Guvernului cu adresa nr.195 din 11 noiembrie 1999,**

CONSILIUL LEGISLATIV

**În temeiul art.2 alin.1 lit.a din Legea nr.73/1993 și art.48(2) din
Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,**

**Avizează favorabil proiectul de ordonanță de urgență, cu
următoarele obiecții și propuneri și sub rezerva eliminării din proiect
a art.4, care contravine unor dispoziții constituționale.**

**Proiectul are ca obiect instituirea calității de luptător în
rezistența anticomunistă desfășurată în perioada 6 martie 1945 - 22
decembrie 1989 și stabilirea unor drepturi pentru cei în cauză prin
lipsirea de efecte a hotărârilor de condamnare pentru infrațiuni
anume precizate în anexa la Ordonanța de urgență.**

**Subscriind la ideea de bază a proiectului, pe care o considerăm
generoasă și necesară, relevăm că reglementarea este grevată de unele
disfuncții de concepție care pun în discuție principii fundamentale
ale statului de drept, prin atingeri aduse unor dispoziții constituționale
și de organizare și realizare a actului de justiție.**

1. Prevederile proiectului, în ansamblul lor, nu sunt în conformitate cu dispozițiile art.114 alin.(4) din Constituție întrucât nici din Nota de fundamentare și nici din dispozițiile proiectului nu rezultă existența "**cazurilor excepționale**" care să justifice utilizarea acestei proceduri speciale de legiferare. Pentru ca proiectul să aibă acest caracter, este necesar ca acesta, așa cum a statuat Curtea Constituțională în Decizia nr.65/1995 (publicată în Monitorul Oficial nr.129/1995) să reclame "**urgența reglementării**" pentru "**a se evita o gravă atingere adusă interesului public**". Dimpotrivă, din natura prevederilor proiectului ar rezulta că există timpul material și condițiile necesare ca problema să fie reglementată printr-un proiect de lege supus legiferării de către Parlament.

Faptul că aceste măsuri nu reclamă urgența avută în vedere de legiuitorul constituant rezultă din însăși dispozițiile art.9, care prevăd la alin.(1) că ordonanța de urgență intră în vigoare "**în termen de 30 zile de la publicarea în Monitorul Oficial**", deși potrivit prevederilor art.114 alin.(4) din Constituție, ordonanțele de urgență intră în vigoare "după depunerea lor spre aprobare la Parlament", iar la alin.(2) al art.9 se dispune constituirea Comisiei pentru constatarea calității de luptător anticomunist "**în termen de 30 zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență**".

2. Dispozițiile art.4 din proiectul ordonanței de urgență, prin care se prevede că "hotărârile de condamnare pronunțate pentru infracțiunile săvârșite din motive politice sunt lipsite de orice efecte" nesocotesc **principiul separației puterilor în stat**, care exclude posibilitatea ca hotărârile autorităților judecătorești să poată fi desființate sau "lipsite de orice efecte" printr-un act al unei autorități administrative, fie ea chiar și Guvernul, așa cum se propune.

De asemenea, textul menționat înfrânge principii de bază ale înfăptuirii actului de justiție, inclusiv cel privind **autoritatea de lucru judecat**, care cere ca soluțiile greșite al instanțelor judecătorești să fie reformate sau lipsite de efecte numai prin **exercitarea unor căi de atac judiciare**. De altfel, soluția *sui generis* din proiect induce ideea că nu faptul condamnării nedrepte, pronunțată cu violarea drepturilor omului, justifică redobândirea drepturilor civile și politice, ci pentru redobândirea acestora ar fi necesar un **artificiu juridic**, care în fond încalcă principiul intangibilității lucrului judecat. Or, tocmai cauza care generează efectele trebuie desființată (hotărârea de condamnare).

3. La art.5, se prevede ca din componența Comisiei pentru constatarea calității de luptător anticomunist să facă parte și un "judecător de la Curtea Supremă de Justiție, numit de Președintele României".

Având în vedere că deciziile acestei Comisii sunt acte administrative producătoare de efecte juridice și că acestea pot fi contestate, potrivit art.7 alin.(2) la "instanța de contencios administrativ", apreciem că nu se justifică prezența unui magistrat în componența comisiei.

În ce privește modul de constituire a Comisiei prevăzută la art.5 din proiect remarcăm absența unor prevederi privind modul de propunere a membrilor și stabilirea organismului care emite decizia de numire a lor, numai într-un caz precizându-se cine ar urma să facă numirea.

Procedura de lucru a Comisiei este reglementată foarte sumar, iar din prevederile art.7(1) rezultă că ea, soluționând cererea, doar "**constată**", prin decizie, calitatea de luptător anticomunist, fără a rezulta că ar putea decide și altă soluție (exemplu "respingerea cererii").

De altfel, întreaga concepție privind scopul și activitatea Comisiei pare insuficient de coerentă. Pentru a-i da un temei juridic și a-i fixa atribuții compatibile cu principiile statului de drept privind judecarea dosarelor penale și reformarea hotărârilor definitive de condamnare, este necesar să se prevadă competența Comisiei de a examina, fie din oficiu, fie la cererea persoanelor interesate, cauzele în care condamnările se referă la infracțiuni săvârșite din motive politice sau la măsuri administrative dispuse în mod abuziv, cu atât mai mult cu cât legea penală nu cunoștea (și nu cunoaște nici în prezent) o reglementare privind infracțiunile politice.

Pe baza analizei dosarelor penale, Comisia ar putea doar să propună autorității judecătorești competente cazurile în care apreciază că urmează să se promoveze calea extraordinară de atac a **recursului în anulare** în favoarea celor condamnați din motive politice pentru ca, într-o procedură judiciară, hotărârile nedrepte să fie desființate, cei în cauză redobândindu-și astfel drepturile civile pierdute. Prin această procedură, Procurorul General al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție ar fi în măsură să cunoască și alte cazuri, dacă, nu totalitatea acestora, în care ar trebui promovat recursul în anulare, care până acum a depins în mod obiectiv de analiză sporadică, la sesizarea unor persoane sau de cunoașterea aleatorie a cazurilor concrete.

4. Unele prevederi din proiect sunt imprecise sau incomplete iar altele pot da naștere unor controverse de natură juridico-politică. Astfel:

a) formularea din **art.2 alin.1** referitoare la "susținerea oricăror alte revendicări democratice" este vagă, putând fi extinsă sau restrânsă prin interpretare;

b) proiectul nu fixează un termen până la care se pot depune cererile de către cei interesați, dar în **art.9 alin.2** se prevede un termen de un an pentru activitatea Comisiei, încât s-ar putea ridica problema soluționării cererilor depuse la date apropiate expirării anului privind competența Comisiei;

c) în **art.2 alin.2** s-a prevăzut că nu sunt considerate infracțiuni săvârșite din motive politice actele de trădare a națiunii române sau actele de compromitere a intereselor acesteia, deși există de acum precedente judiciare în care s-a decis contrariul, ceea ce face ca textul din proiect să fie cel puțin controversat.

5. **Anexa** care cuprinde actele normative în temeiul cărora au fost pronunțate condamnări pentru infracțiuni săvârșite din motive politice și actele normative în temeiul cărora au fost dispuse măsuri administrative abuzive este, la rândul ei, insuficient gândită, cuprinzând inexactități și precizări îndoielnice. Astfel:

a) în ce privește **Codul penal din 1936** (I pct.1), art.207 alin.3 n-a fost modificat, ci **abrogat**, prin Decretul nr.212/1960 (lit.b); art.209 a fost modificat și prin Decretul nr.318/1958, nementionat în text (lit.c); restrângerea art.210 alin.1 și 2 numai în ceea ce privește înarmarea locuitorilor este nejustificată, textul referindu-se și la "cei care instigă a se înarma unii contra altora" (lit.e); raportarea art.227 și la alin.3 al art.207 este fără obiect, art.227 trimitând numai la alin.1 (lit.f); restrângerea art.258 numai în ce privește amenințarea este, de asemenea, nejustificată, textul vorbind și de acte de violență care în concepția proiectului semnifică mai mult decât amenințarea, fără a mai spune că art.260 și 261 menționate în text nu disting între faptele la care se referă art.258;

b) cele trei categorii de acte normative la care se referă **pct.II**, nepublicate, sunt insuficient identificate și nu cuprind precizări, pentru cetățeni și chiar pentru Comisie, privind modul obținerii textului fizic al acestora sau al reconstituirii lor;

c) trimiterea de la **pct.III** la orice alte asemenea **dispoziții legale** este superfluă, dacă actele normative nu sunt anume

identificate, putând fi însă, într-o interpretare strictă, și suficientă, putând lipsi astfel din anexă punctele I și II.

Într-un raționament mai nuanțat s-ar putea susține că o astfel de anexă nici **nu este necesară**, de îndată ce Comisia ar trebui să examineze în fiecare caz dosarul penal. În același sens, ar trebui avut în vedere că pot exista cazuri în care condamnări din motive politice au putut interveni în dosare privind **infrațiuni de drept comun** (de fapt și de drept toate infrațiunile erau și încă sunt de drept comun), după cum, în alte cazuri, s-ar putea constata că infrațiuni cuprinse în anexă ca având coloratură politică au constituit, în fapt, infrațiuni de drept comun.

*

*

*

Semnalăm faptul că Parlamentul a fost sesizat cu o propunere legislativă intitulată "Lege cu privire la repunerea în drepturi a persoanelor condamnate - victime ale represiunii politice comuniste", propunere avizată favorabil de Consiliul Legislativ.

Inițiatorii propun în esență anularea hotărârilor judecătorești pronunțate după 6 martie 1945, prin care s-a dispus condamnarea unor persoane pe motive politice, de către tribunalele județene în a căror rază teritorială domiciliază persoana ce formulează cererea, indiferent de instanța care a pronunțat hotărârea.

Întrucât această propunere cuprinde soluții viabile și în concordanță cu principiile constituționale, sugerăm să fie luată în considerație la definitivarea prezentului proiect.

PREȘEDINTE

Valer MORȚANU

București

Nr. 1223/23. noiembrie 1999